

เทศน์อบรมในพรรษา

พระอาจารย์สงบ มนฺสฺสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๓๕

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ชาวโลกเขาปรารถนาความสุขกัน ทุกคนหวง ดวงใจนะ ดวงใจทุกหัวใจมันเร่ร้อน ดวงใจมัน
ว่าแห้ว มันไม่มีที่พึ่ง คนไม่มีศาสนานะ คนไม่มีศาสนา เห็นไหม สักแต่ว่าอยู่ไปอย่างนั้นนะ มีความสุข
มีความสุขพอใจ มันก็ยิ้มแย้มแจ่มใส เวลาทุกข์ขึ้นมาคอยตก ไม่รู้จะแก้อย่างไร

เริ่มจากไม่มีศาสนานะ ศาสนาประเพณีนับถือกันตามประเพณี เวลามันทุกข์จริงๆ มันแก้ไม่ได้
เหมือนกันเลยละ เรามีแต่ตำราของยา เราไม่มีตัวยาไว้ในตู้ยาในบ้านเลย ในตู้ยาในบ้านนะ มีแต่
หนังสือ ตำราของยาวางไว้ในตู้ แต่ไม่มีเนื้อยาไว้ในตู้เลย เจ็บไข้ได้ป่วยเอาตำรามากางนี้กินไม่ได้ ตำรา
ยาไม่ใช่ตัวยา

นี่เรารู้ว่าเราเป็นชาวพุทธไง ถือนับถือกันตามประเพณี เขาว่าทำบุญกุศล ทำบุญทำทานกัน ตายแล้วจะ
ได้ไปเกิดบนสวรรค์ ไปปรอเอาไปเกิดบนสวรรค์ จะไปลิ้มรสของสวรรค์ มีความสุขไง แต่พระพุทธเจ้า
สอนนะ สอนถึงบุคคล ๘ จำพวก บางทีเราสวดกันอยู่ทุกวัน “สังฆะๆ” นั้นนะ คือว่าให้หัวใจนี้มัน
เสวยสุขในปัจจุบันเลย คือว่าธรรมะนี้เป็นยาไง ธรรมโอสถไง เป็นยาชำระโรคในหัวใจเลยนะ

ยานี้แค่เป็นตัวยา แค่อำนาจ แค่จำมา ประเพณีไง ตามประเพณีมา แล้วก็มาปฏิบัติ นี่เอาเข้าไป
ในใจเลยแหละ แต่มันหาปากของใจไม่เจอไง เราไม่สามารถเอาเข้าไปในใจเราได้ไง มันก็เลยเป็น
การสุตวิสัย เป็นการทุกข์ยาก จะทุกข์ยากขนาดไหนเราก็ต้องพอใจ พอใจ

คุณ เห็นไหม เราตกลงไปในหลุมลึก หรือเราเป็นคนป่วยไข้หายจากไข้ เราจะพอใจมากเลย
ไม่อยากจะกลับไปป่วยอีก คนป่วยแล้วหายจากไข้มันจะเห็นเลย เห็นคุณของการหายนี้คนหายจาก
โรคนี้มันจะมีความ... เอ้อ! ไม่ทุกข์ยากมากนัก คนขึ้นมาจากหลุมจากหล่ม ต้องมาชำระล้างร่างกายให้
สะอาดไข้ไหม

ไอ้นี้ออกพรรษาแล้วจะพ้นจากถือศีล มันจะออกจากหล่มเหรอ เห็นไหม คิดสิ ถ้าเราคิดว่าเรามาที่นี่เราชำระร่างกายให้สะอาด... การถือศีล การถือวัตรปฏิบัตินี้มันก็เหมือนทำไมไม่ทำอะไรที่ผิด ไม่ผิด เห็นไหม ไม่ผิดคิดไปยาก เอาศีล เห็นไหม เอาข้อวัตรปฏิบัติมาทำให้มันนี้แห้ง เราเอาไม้นี้ตากแดด พอไม้นี้ตากแดด มันแห้ง มันสมควรแก่งานไหม? ไม่แห้งใส่ไฟมันก็ติดง่าย ไม่สด ไม่เปียกใส่ไฟไป กว่ามันจะต้องไปเผาอีกจนกว่ามันจะเริ่มแห้งแล้วมันจะเริ่มไหม้

นี่ก็เหมือนกัน เราอุทิศสำหรับถือศีล ถืออะไรมา นี่ใจมันคิดอย่างนั้น จะเทียบให้ดูเรื่องของกิเลสไป ถ้าทำความดี มันขัดกับกิเลส พอพ้นจากว่า เออ! ออกพรรษาแล้วเราจะได้สะดวกสบาย ไม่ต้องมีกติกากองใจ โอ้! มันรอเวลา มันยิ้มเลยนะ มันยิ้มว่า โอ๊ย! มันจะสะดวกแล้วละ แต่มันเทียบให้เห็นในหัวใจของตัว เทียบดูสิ เทียบดูว่าคนตกลงไปในหล่มนะ ตกลงไปในหลุมมูตรหลุมคูดู ขึ้นมาล้างร่างกายแล้วอยากจะตกลงไปอีกไหม

นี่ก็เหมือนกัน เราอุทิศสำหรับปฏิบัติมา ร่างกายเราหรือว่าศีลของเราบริสุทธิ์ขนาดนี้ แล้วเรากลับไปอีกนะ มันถึงว่าถือได้ ศีลนี้ถือได้ ไม่จำเป็นว่าเฉพาะในเราตั้งถูกกติกาไว้ขนาด ๓ เดือนเท่านั้น นั่นนะ ให้มันมีเวลา “ยาขม” ยาขมไม่ใช่ขมนม มันหวาน กิเลสมันต้องขัดใจอยู่แล้ว ฉะนั้น ให้ยับยั้งไว้ ให้พอเป็นที่พึงพอใจ

เราไม่เคยปฏิบัตินะ อย่างเช่น เขาบอกเล่าหรือเราไปศึกษามา เราไม่เคยเข้าไปสัมผัส อย่างไม่มันก็ลืม แต่ถ้ามันรู้ขึ้นมาในใจนะ ได้สัมผัส ได้รู้ขึ้นมาแล้วมันหลอกไม่ได้หรอก เราเข้าไปเห็นนะ ในตู้เซฟของเรานี้ เงินมีอยู่เท่าไร เราเปิดของเราออกมานับแล้วเราเปิดของเราไว้ ใครมันจะมาหลอกเราได้ ว่าเราไม่มีสตางค์ อันนี้ก็เหมือนกัน เราลองได้ปฏิบัติ เราลองได้กระทำแล้ว เราเข้าไปสัมผัส เราได้ไปรู้ นั่นนะ มันเป็นความรู้ภายในของเรา เอามาใช้เมื่อไรก็ได้ แล้วใครหลอกไม่ได้ แล้วจะหลอกตัวเองก็ไม่ได้

ก่อนเราจะมาประพฤติปฏิบัติ เราต้องล้างเลสงสัยนะ เราต้องลงไปหมดเลยว่า เขาทำอะไรกัน เขาทำเพื่ออะไรกัน เขามีจุดหมายอะไร แล้วพอเข้ามาทำนี่นะ ก็ยังงงอยู่ ยังไม่รู้วิธีการ แต่พอทำเข้าไปจนเข้าไปลิ้มรสแล้วสิ พอลิ้มรสแล้วไม่ต้องให้ใครบอกเลย เห็นไหม รสของธรรมไป รสของธรรมเราเข้าไปเสวยเองนะ ว่าธรรมะของสูง ว่าใจไม่เสวยอารมณ์นั้นเป็นของสุดยอด สุดยอดนั้นมันเป็นขั้นสุดท้ายต้องเป็นอย่างนั้น แต่เริ่มต้นต้องเสวยเข้าไปก่อน ต้องเสวยเลย

มันเสวยกิเลสแล้วมาเสวยธรรมนะ จากหัวใจ... อย่าว่าแต่มัน โคนเสวยกิเลสเลย มันเป็นโดยธรรมชาติ แล้วเรามากินธรรมะนี้มันต่างกันเลย ธรรมะคือความขัดหัวใจให้สะอาดขึ้น จากหัวใจหยาบๆ “หัวใจหยาบๆ” ฟังดูสิ มันเห็นของในโลกนี้เป็นคุณหมดเลย พอมาเห็นการปฏิบัติธรรมนี้เป็นของทุกข์ยากหมดเลย

แต่พอมันมูมกลับเข้าไปสิ ลองได้เข้าไปเสวยโศดาปัตติมรรค โศดาปัตติผลแล้วเท่านั้นล่ะ มันจะกินแต่ธรรมอย่างเดียว มันจะไขว่คว้าเหมือนกับมรรคผลนี้อยู่แค่มือเอื้อมนะ มันกำหนดวันตายเลยนะ มันจะไม่หันกลับมาดูของที่ทางโลกนี้เลย มันจะดันไปข้างหน้าอย่างเดียว

หมายถึงว่า คนมันเดินทางไม่เจอเลยนะ เราเดินอยู่ในป่า ทุกข์ยากขนาดไหน ในป่ารกชัฏไม่มีถนนหนทาง ต้องพยายามค้นตัวเองไป ในป่า ในเขาทางก็ไม่มี อาหารก็ไม่มี ทุกข์ยากมาก จนเดินพ้นออกจากป่าขึ้นไป แล้วขึ้นไปเห็นถนนเป็นทางนะ ๔ เลน ยาวเหยียดทอดไปข้างหน้า โลงเตียงหมดเลยนะ นี่เป็นอย่างนั้นล่ะ ถ้าลองได้เหยียบบอริยมรรคแล้ว

ทำไมมันจะไม่เอื้อมมือคว้ามัน มันก็อยู่แค่มือเอื้อม มันถึงไม่ยอมทำให้สิ่งใดๆ ในเกาะเกี่ยว ในโลกนี้มาทำให้เสียเวลาเลย สิ่งๆ ที่มาเกาะเกี่ยวอยู่ มันทำให้เนิ่นช้า มันจะรีบสลัดออกๆ เลย นั่นถ้าเราออกจากป่ารกชัฏ แต่นี่มันรกชัฏไปหมดเลย ป่าของเราเนี่ย ป่าในหัวใจใจ หัวใจไม่ได้ถึงในจุดที่สว่างเลย มันถึงได้เอื้อมระอา พอเริ่มการกระทำ ทำให้ใจมันไม่ยอมทำ หรือทำแล้วก็ทุกข์ยากขนาดนี้

เปลือกไข่ใจ เห็นไหม “ไข่” เนื้อไข่คือเนื้อหัวใจ เปลือกไข่เราเกาะเกาะไม่แตก เปลือกไข่นี้เราแค่เอาของแข็งกระทบหน่อยเดียวมันก็แตก แต่เปลือกไข่อวิชา... พระพุทธเจ้าว่านะ เรา... มีพราหมณ์ไปตีพระพุทธเจ้าใจว่าพระพุทธเจ้านี้ถือตัว ไม่ยอมกราบไหว้ใครใจ พราหมณ์ผู้เฒ่านะ พระพุทธเจ้าบอกว่า

“เรานะ ไม่เห็นใครในโลกนี้จะสมควรใจ จะสูงกว่าพระพุทธเจ้า”

เพราะพระพุทธเจ้านี้ท่านเปรียบให้พราหมณ์นั้นฟังใจ ว่าในไข่นี้เนี่ย ไข่ด้วยกันทั้งหมด ไข่ตัวแรกที่เจาะเปลือกไข่ออกมา ตัวนั้นเป็นตัวอะไร? เป็นตัวพีใหญ่ แล้วมันจะไปเคารพใครล่ะ มันมีใครสมควรเคารพบ้าง เพราะมันไม่มีใครสมควรเคารพเลย เพราะอะไร เพราะทุกหัวใจมันอยู่ในไข่ มัน

ไม่ได้กะเทาะออกมา พระพุทธเจ้าสำเร็จออกมาเป็นพระพุทธเจ้ามีองค์เดียว หนึ่งเดียวในโลก หนึ่งเดียวในวัฏฏะ แล้วจะไปกราบไหว้ใคร โอ้พวกนั้นมันจมมูตรจมคูอยู่ในใจ ใจมันจะนำทั้งหมด

หัวใจคือใจ อวิชชามันคลุมอยู่นะ... ไม่มีทาง มันจะกะเทาะออกมาอย่างไร

พระพุทธเจ้าใช้จะงอยปากนะ กะเทาะเปลือกใจออกมา สำเร็จเป็นพระพุทธเจ้า โอ้อ่างพวกเรา จะกะเทาะ เจาอยู่ข้างนอกนะ แล้วเจาเปลือกใจเข้าไปให้เป็นสมาธิ...นี่ต่างกันนะ เพราะหัวใจนี้มันดันไปหมดเลย กิเลสมันครอบคลุมไปหมด

เปลือกใจนี่คือตัวกิเลส มันคลุมนะ เราพยายามทำใจให้สงบนะ ทำใจให้สงบนะ นี่กะเทาะเปลือก กะเทาะเข้าไปหาในตัวใจนั้นก่อน แต่พระพุทธเจ้านี้กะเทาะออกแล้ว... พราหมณ์นั้นยังโง่อยู่ ยังไม่เข้าใจตามความเป็นจริง แต่พออธิบายแล้วก็เข้าใจนะ อ้อ! พระพุทธเจ้าพูดถูก เพราะพูดออกมาจากความจริง มันจะผิดไปตรงไหนนะ

เพราะพราหมณ์นั้น ผู้เป็นพราหมณ์มันต้องมีการทำใจสงบเหมือนกัน รู้เลยว่า อ้อ! ใจสงบเป็นอย่างนั้น แต่มันไม่มีปัญญาอย่างนี้ออกมา พระพุทธเจ้าพูดออกมาจะสะท้อนใจมาก ผู้เป็นธรรมนะ ผู้ที่ใจเป็นธรรม มันจะฟังเป็นเหตุเป็นผล ไม่เข้าข้างตัวเอง

นี่ของเราคิดดูสิ เราจะพยายามจะทำใจให้สงบ ปารกชฎอันนี้ ก็เหมือนกะเทาะเปลือกใจเข้าไปในหัวใจ พยายามทำใจให้สงบให้ได้ ทำใจให้สงบ รสของสมาธิ รสของความสงบ

“สุขอื่นใดเท่ากับความสุขไม่มี”

ความสุขจากเข้าสมาธิธรรมนะ กับความสุขจากกิเลสทั้งหมด ความสงบจากกะเทาะเปลือกใจจากอวิชาเข้าไปให้สงบ อันนี้ก็มีสุขมากมาย สุขที่แปลกโลก โลกนี้ไม่เคยมี

โลกนี้จะมีสุขต้องเกิดจากอามิสตินจ้าง เกิดจากความพอใจของกิเลส แล้วมันก็จะสงบตัวลงให้เรามีความสุขแค่นี้ๆ เดียว แค่พยับแดดเท่านั้นเอง เราก็ยัง โอ้โฮ! เพลิดเพลินว่ามีความสุขมาก แล้วมันสงบในตัวมันเองนะ มันจะมีสุขขนาดไหน

เฮ้! จินตนาการดูเอา

แล้วความสุขอันนี้ไปค้นหาที่ไหน จะไปหาที่ไหนล่ะ

พระพุทธเจ้าสอนลงที่หัวใจใจ คนที่มีกายกับใจ กายกับใจนะ คนตายแล้วเหมือนหลุดออกจากร่างกาย หัวใจมันตายไปแล้วนะ หหมดโอกาสแล้ว เรามีกายกับใจ กายกับใจนะ เหตุผลอยู่ที่ตรงนี้เลย ไม่ต้องไปวิ่งหาข้างนอกเลย วิ่งไปแบบ อ้อหืม! มันเหนื่อยเปล่า เหนื่อยมากๆ เหนื่อยมากๆ

ความดำรงชีวิต ปัจจัย ๔ นั้น อันนั้นเป็นเหตุความจำเป็น ใอันนั้นอย่างหนึ่ง แต่ปัจจัย ๔ คุณติ เราใช้สอยกันขนาดไหน นี่มันจะอ้าง เวลากิเลสมันจะปฏิบัติ เวลามันจะเข้ามาทำความสงบใจนะมันจะอ้าง ว่าเราเป็นคนที่ว่าต้องยังมีการมีงาน ยังมีความจำเป็นอยู่ อันนี้มันเริ่มผลักดันให้ล้มตั้งแต่ที่แรกเลย

“ความจำเป็น” ทุกคนก็มีความจำเป็นทั้งนั้นล่ะ

แต่ถ้าเครื่องปัจจัยเครื่องอาศัยนะ กับที่ว่าเราไม่ยอมเจียดเวลามาทำอย่างนี้เลยนี้ ไม่ยอมเจียดเวลามาให้ถึงความสงบเลย... ต่างกันมาก ถ้าเราหักกลับมาความสงบแล้วนะ ปัจจัยเป็นของที่ว่ามามากเกินไป ผู้ที่ปฏิบัติแล้วปัจจัยจะมากเกินไปเลย มันเป็นภาระให้การเก็บรักษา ยิ่งยุ่งเข้าไปใหญ่ มันจะเจียดเวลาออกมาให้มีเวลามากๆ เพื่อจะทำใจให้สงบ ให้มีเวลามากๆ ใจ

เวลามากๆ มันก็มีเหตุมาก เหตุมาก ผลก็ต้องเกิด เราพยายามสร้างเหตุ สร้างเหตุ สร้างเหตุ

มรรคและผลนะมีอยู่ตลอดเวลา... แน่นอน ขาดอย่างเดียว ก็ขาดเหตุปัจจัยของเราเท่านั้น มรรคผลของพระพุทธเจ้า มรรคผลของสาวกลูกศิษย์ของพระพุทธเจ้า ประกาศไว้ได้ทั้งๆ หหมดเลย ก็เหมือนกับสินค้าในห้างสรรพสินค้า สินค้ามากมายเลย แต่เราไม่มีเงินไปซื้อ เราเข้าไปหยิบฉวยไม่ได้ เพราะเราไม่มีเหตุผลพอ

นี่ก็เหมือนกัน เหตุเพราะเราทำใจไม่สงบพอ เหตุเพราะเราทำใจไม่ลงตรงกลางใจ มัชฌิมาปฏิปทาใจ บางคนว่าเราปฏิบัติน้อย เรานั่งน้อย บางคนว่าเรานั่งมากเกินไป นั่งนานเป็นวันๆ ก็ไม่เห็นมันลง ไม่เห็นมันเข้าสมาธิเลย การลองผิดลองถูกใจ ใจมันไม่เคยทำ ของที่มันไม่เคยทำ มันจะลงให้แบบว่าเป็น... เราตักน้ำใส่คุ่ม เราเห็นปากคุ่มเราก็ใส่ลงไป มันก็เป็นคุ่มไซ้ไหม แต่หัวใจไม่เป็น อย่างนั้นนี่นา หัวใจนี้มันต้องสงบตัวลงมา สงบตัวเข้ามา สงบตัวเข้ามา เพราะกระแสนี้มันออกไป เหมือนกับดวงอาทิตย์ มันออกไปทั้งรอบตัว มันไม่ใช่ออกไปอย่างคุ่ม มีแค่ปากไซ้ไหม มีแค่ปากคุ่มเราใส่คุ่ม เราตักออกได้ ตักเข้าได้ มันมีที่รอบอยู่

แต่หัวใจมันออกรอบตัว มันไม่รู้ตรงไหนเป็นปาก ตรงไหนเป็นก้น ตรงไหนจะใส่เข้าไปออก มันต้องใช้สติขยับขึงคึงเข้ามา คึงเข้ามาเพื่อให้มันสงบตัว เห็นไหม ที่ว่ามันเป็นเปลือกไข่ไง มันออกรอบตัว เพราะของไม่เคยทำ

เปรียบเทียบเข้ามาเท่านั้น เปรียบเทียบจากวัตถุเข้ามาเพื่อให้เห็นเรื่องของใจ ว่าใจนี้มันออกอย่างไร พอเราเข้าใจอย่างนั้นปั๊บ อ้อ! มันถึงว่าไม่ใช่วัตถุ มันเป็นนามธรรม... จะเปรียบเฉยๆ เปรียบสตินี้สติๆ ถ้าสติพร้อมอยู่ เห็นไหม “สติพร้อม” เริ่มต้นนั่งนี้สติจะพร้อมมากเลย แล้วไปก็จางลงๆ มันก็เลยพลิกไปเลย โคนเอาไปกินอีกแล้ว

นั่นถึงว่าเวลาเราดีใคร ก็ดีคนอื่น ใครก็ดีเข้าไปได้ แต่ไม่เคยดีตัวเองไง ทำไมใจมันไม่เป็นไป?

เพราะเริ่มดีเรา เราเริ่มดีเริ่มอะใจใจ ต้องถามตัวเองใจ ถามใจของตัวเองว่า “ทำไมเป็นอย่างนี้ ทำไมเป็นอย่างนี้” นี่มันจะมีเหตุมีผลให้เริ่มการค้นคว้าเข้ามาภายใน ยิ่งถามเท่าไร ยิ่งหาเหตุในหัวใจเท่าไร นั่นละคือการสาวเข้ามาให้สั้นเข้า กระแสที่พุ่งออกไปไง

กระแสที่พุ่งออกไปแล้วมันก็ลากความคิดเราไปหมดเลย ลากตัวเราไปเลย ลากว่าเราเก่งนี้ไปหมดเลย ไปดลอกปอกเปลือก ไปจนหมดอำนาจมันแล้วนะหันกลับมา ถึงว่า โอ้! เรา... แล้วเดี๋ยวก็ไปอีกแล้ว ไปอยู่อย่างนั้นนะ ไปอยู่อย่างนั้นนะ ร้อนไหม?... ร้อน ทุกข์ไหม?... ทุกข์

มันไม่ได้ผลเพราะว่าคิดผิดที่ใจ ย้อนไปผิด ตั้งใจไว้ผิด ต้องว่าอย่างนั้น ว่าตั้งใจไว้ผิด

เราว่าเราปฏิบัตินะ คูอย่างตาชั่ง เราเอาของขึ้นไปวางบนตาชั่ง น้ำหนักมันต้องเกิดทันทีเลย แต่ที่เราทุ่มทั้งตัวนะ ทุ่มทั้งตัว ทำทั้งวัน นั่งภาวนามากี่เดือนๆ แล้วใจมันไม่เป็นไปเพราะอะไร เห็นไหม วัตถุที่เราเอาแค่เอาของอะไรก็ได้ขึ้นไปบนตาชั่ง น้ำหนักมันเกิด ตาชั่งเข็มต้องกระดิกไปเลย แต่หัวใจมันไม่กระดิกไปละ

เหตุมันพอไหมล่ะ... เหตุนะ

“เหตุ” น้ำหนักมันอยู่ที่ไหน วางบนตาชั่ง ไปวางไว้ตรงไหนของตาชั่ง นี้กำหนดคุณ ลมกระทบ คุณลมกระทบ คุณใจก็ใจใจ คุณได้หมด วางลงไปตรงนั้นละ วางลงที่ตรงหัวใจปั๊บ หัวใจกับพุทโธใจ ความรู้สึกนะ ความรู้สึกพุทโธ พุทโธ พุทโธ วางลงตรงนั้น วางลงที่ลมหายใจเข้าออก วางลงไป วางลง

ไป วางลงไป วางลงไปให้ตกลงไปให้ได้ กคน้ำหนักของกิเลสให้มันเสียบสงบลงไป กำหนดไว้ กำหนดไว้

“รสของสุข” สุขข้างนอก รสของสุขข้างนอก แต่สุขภายในนะ...

นี่ถึงว่าศาสนาพุทธนี้ ศาสนาของพระพุทธเจ้าไง มรรคผลไง ผลของส่วนบุคคล ผู้ใดทำผู้นั้นได้

ไอ้ที่นี่ไม่อย่างนั้นนะ มีแต่ผู้จำ คอยแต่จะซัก คอยแต่จะถามให้ได้ แล้วก็จำว่า “ฉันรู้ๆ” อันนั้นเป็นการมั่นหมายนะ ฟังเทศน์นี้ฟังเทศน์ฟังแล้วปัจจุบันธรรม อย่าหมายออก อย่าหมายจินตนาการ จินตนาการนั้นเป็นอดีตทั้งหมด พอหมายจินตนาการ จินตนาการไป คาดเดาไปก่อนไง นี่มันเป็นอดีตไป มันไม่มีขณิมา มันไม่ลงตรงกลาง เห็นไหม มันต้องเอาเหตุปัจจุบันของเราสิ

ไพบะ ไฟใส่ไปที่เตา ไอ้ไฟไพบนสิริระะ มันก็ไหม้หัวเอาสิ เอาไฟไพบนสิริระะได้อย่างไร ไอ้ไฟเวลาบนสิริระะ มันก็ไหม้ไซ้ไหม ไอ้ความรู้นะ ความรู้ความคิดว่าแน่ ว่าเก่ง ว่ารู้ เอาไว้คุยกันไง ยิ่งรู้มากกิเลสมันก็อยู่ข้างหลังความรู้นั้นละ ยิ่งรู้มาก ยิ่งจินตนาการมาก มันก็หลอกมาก พอหลอกมากก็เป็นอย่างนี้ หลอกมากก็หมายมาก หมายมากก็คาดไปข้างหน้ามาก คาดไปข้างหน้ามากก็ทำแล้วก็เหนื่อยเปล่า เหนื่อยเปล่านะ ด้วยความอยากไปก่อนไง ด้วยความอยากรู้ไปก่อน อยากจินตนาการไปก่อน การปฏิบัติทำอย่างนั้นไม่ได้

การปฏิบัติห้ามจินตนาการไปก่อน ศึกษาเล่าเรียนมา พอจะเริ่มนั่งนี้ เอาความรู้ใส่ตัวแล้วลือก กุญแจไว้เลย ทำเหมือนคนโง่ที่สุด เพราะจิตมันเป็นแบบนี้ ธรรมชาติใจ น้ำใจ น้ำใสสะอาดมันตอบใครไม่ได้

ไอ้เนี่ยอยากให้น้ำใสสะอาดแต่ปั่นไว้ ปั่นไว้ ปั่นให้น้ำนั้นเป็นฟองอยู่ตลอดเวลา ไม่สงบสักที หยุคสิ หยุคความคิดของตัว หยุคความที่ไอ้ที่ว่าฉลาดๆ ไอ้ที่ว่าแน่ๆ นั้นนะหยุคให้ได้ ทีนี้มันหยุคไม่ได้ หยุคแล้วมันหมุน หยุคแล้วมันหมุน ความคิดมันหมุนไปธรรมชาติอยู่แล้ว คิดดูสิว่ามันคิดหมุน มันก็เหมือนกับน้ำสกปรก เวลาเขาทำน้ำเสีย เห็นไหม เขาต้องปั่นให้น้ำมันสะอาด

“ไอนี้ก็เหมือนกัน ถ้าเราขี้ไ่ว่ ขี้ไ่ว่นะ มันสะอาดขึ้น สะอาดขึ้น แล้วความเร็วของจิตมันก็เป็นอย่างเดิม มันยังหมุนอยู่ แต่หมุนแบบสะอาดใจ มันถึงมีพลังงานของใจใจ ใจที่เป็นสมาธิ จิตที่นิ่งที่สุด นั่นนะ ความเร็วของจิตแล้วมันนิ่งที่สุด มันอยู่ในตัวของมัน พลังงานมันจะเกิดขนาดไหน พลังงานนะ

แต่มันเกิดพลังงานพร้อมกับความสุขด้วย ความสุขของใจนะ ความสุขของความสงบมีแต่ความสุขมาก แล้วถ้ามีความสุขมาก มันก็ผลอกก็ลื้ม เห็นใหม่ สมาธินี้ทำให้คนติดสุข มีความสุขมาก แล้วพอความสุขแล้วพอดิตสุข อยู่จนเสื่อม เสื่อมไปนะ เสื่อมไป หมดไป ร้อนไปค่อยกลับมาหาใหม่ แล้วก็เสื่อมไป จนคิดว่า “อ้อ! สมบัติอันนี้มันเป็นอนิจจัง” ค่อยเอามาเป็นสมาธิ เอาสมาธิมาตั้งเป็นฐานของมรรคนะ แล้ววิปัสสนาขึ้นไปนะ นั่นนะ พลังงานของจิตที่สงบมันยังได้ประโยชน์เข้าไปใหญ่ วิปัสสนาญาณ... สมุจเฉตปหาน กิเลสตัดเป็นช่วงๆ เข้าไปเลยละ

นั่นนะ มันถึงว่ามันมีความสุขแล้ว แล้วมันยังมีพลังงานในตัวมันเอง เรามีความสุขแล้วเราใช้ไม่เป็นใจ ใ้ได้พลอยใจ ใ้มันได้พลอยมาเม็ดหนึ่ง มันขอข่าวสารเมล็ดเดียวเท่านั้นนะ พลอยมันใช้ไม่เป็น นี่ความสุขของสมาธิยังหาไม่ได้ แล้วสมาธิหาไม่ได้แล้วก็ยังเป็นใ้ได้พลอยอีก ดูสิว่าทางเดินของเรายังอีกยาวไกลขนาดไหนทางเดินถึงจะสิ้นสุดของการปฏิบัติ... สิ้นสุดของทุกข์ งานเรายังอีกมาก

“งาน” งานภายใน งานของอาชาไนยใจ บุรุษอาชาไนย คนอาชาไนยมันเลือกกินเลือกใช้นะ สัตว์อาชาไนยไม่คลุกอยู่กับของเหม็น ไอนี้หัวใจเราเป็นอาชาไนยใหม่ ถ้าหัวใจเราอาชาไนย หัวใจเราต้องเลือกสิ เลือกสิ่งที่ว่ามันพาให้หลงไปนั่นนะ สิ่งที่ชักหัวใจให้กั้ไปอยู่กับกิเลส... ไม่เอา ไม่เสวย ไม่กิน สัตว์อาชาไนยมันยังเป็นไปได้ แต่หัวใจเรา... เราเห็นสัตว์อาชาไนย เราว่าสัตว์ประเสริฐ เราดีกว่าสัตว์ภายนอก ดีกว่าสัตว์เครื่องจัน แต่สัตว์ของใจ สัตว์มนุษย์นี่มันไม่อาชาไนยนี้ะ มันกินทุกอย่างที่ขวางหน้า นี่เทียบเข้ามา ดีแต่ยกย่องตนว่าตัวเองฉลาดใจ ถ้าฉลาดทำไมไม่เอาใจให้สงบได้ เอาใจวิปัสสนาให้ชำระกิเลสได้ นี้ดู... ถามใจตัว ถามใจตัวมันก็ได้เป็นประโยชน์นะ

มันนอนจมนอนใจใจ ใจมันนอนจมน มันไม่มีใครสะกิดมัน ไม่เคยมีใครสะกิด “เราเท่านั้นเป็นหนึ่งในโลก ในโลกนี้ใครมันจะแน่กว่าเรา ในโลกนี้ใครจะประเสริฐกว่าเรา” นั่นละมันนอนจมนั่นละ ไม่มีใครเคยมาแบ่งแยกอำนาจจากมันเลยในหัวใจเรานะ กิเลสนี้มันครอง ครองใจเราว่าหนึ่งเดียว ในโลกนี้ไม่มีใครจะเท่านี้เลย

แล้วธรรมะนี้เข้าไปแบ่งใจ แบ่งมาให้รู้ว่าตัวเองยังโง่งอยู่ โง่ว่าฉลาด ฉลาดเพราะโง่โง่พาให้ฉลาดไป “โง่พาให้ฉลาด” ฟังสิ เพราะกิเลสมันโง่ แล้วมันก็ว่ามันฉลาด ธรรมะพระพุทธเจ้าต่างหาก เป็นของประเสริฐที่ว่าทำให้เราพ้นทุกข์ได้ เป็นของที่ว่าปัญหาไป ความเห็นชอบ มรรคมีองค์ ๘ เห็นใหม่ คำที่ชอบ ปัญญาชอบ ปัญญาอย่างนั้นต่างหากถึงว่าเป็นของประเสริฐ

แต่มันว่าอันนั้นไม่ดี เพราะมาทำลายมัน มาขัดกับความรูสึกของมัน มาขัดกับความเคยใจไป มาขัดกับความสะดวกของใจ การที่ว่ามันจะกินได้ตามใจชอบ ถึงว่า “โง่พาฉลาด” ฉลาดแบบโง่ๆ แต่ฉลาดแบบธรรมไม่มี ฉลาดแบบพระพุทธเจ้าสอน ฉลาดแบบอริยมรรค

“ปัญญาเท่านั้น” ปัญญาเท่านั้นทำให้พ้นจากกิเลส ปัญญาเท่านั้นสามารถยับยั้งความคิดได้ ฟังสิว่า “ปัญญาสามารถยับยั้งความคิด” เพราะความคิดอันนั้นมันเป็นสังขาร สังขารคือการปรุงแต่งของใจ ใจสังขารนี้เป็นธรรมชาติ จิตนี้เป็นธรรมชาติอย่างนั้น จิตนี้มันเป็นพลังงานตัวรู้นะ พลังงานเท่านั้น แล้วมันหมุนออกมาเป็นสังขารนะ วิญญาณรับรู้ใจ อารมณ์ผัสสะกระทบกับใจ

“มโน” เห็นใหม่ มโนคือหัวใจ ผัสสะก็ธรรมารมณ์ “มโนวิญญาณเจปิ นิพพินุทติ มโนสมุสสุเสปิ นิพพินุทติ “ เห็นใหม่ “...สัมผัสเสปิ นิพพินุทติ” คือว่าแม้แต่หัวใจนั้นก็ควรเบื่อหน่าย ความสัมผัสของใจกับอารมณ์ก็ควรเบื่อหน่าย ผลที่เกิดขึ้นจากการสัมผัสนั้น นี้ว่าความคิด เห็นใหม่ สังขาร ใจสังขาร สังขารคือความคิด ความปรุง ความแต่ง มันเป็นธรรมชาติของใจเป็นอย่างนั้น แต่ถ้ากิเลสมันครอง มันถึงว่าความคิดของมัน ใจ มันถึงว่าไม่ใช่ปัญญา สังขารนี้ไม่ใช่ปัญญา

แล้วทำอย่างไรให้เป็นปัญญาล่ะ? ก็จิตมันสงบก่อน พอจิตสงบก่อนแล้วคิดออกมาใหม่ มันก็เป็นสังขารอันเก่า แต่มันมีตัวยับยั้ง มีสติอยู่ เห็นใหม่ มีสมาธิอยู่ พลังงานอันนี้พอ ก็เป็นปัญญา ปัญญาของกิเลสใช้มันก็ใช้ผ่านสังขาร

ปัญญาของอริยมรรคก็ผ่านสังขาร ฟังสิ “ผ่านสังขาร” ใช้สังขารนี้เป็นทางเดินเหมือนกัน แต่มันมีสมาธิ มันมีพลังงานตัวยับยั้ง มันก็เลยเป็นปัญญา เป็นปัญญาที่คิดออกมาแล้วไม่เร่าร้อน เป็นปัญญาที่คิดตัด สังขารกิเลสใช้มันหมุนเพื่อผูกมัด ปัญญาของพระพุทธเจ้านี้มันมีสติ มีสมาธิ มีพลังงานตัวยับยั้ง ตัวตัดขาด มันจะต่อสู้กันตลอดเวลาถ้าเราเป็นนักปฏิบัติ

การต่อสู้ที่สนามหัวใจนั้นนะ สนามหัวใจของเรา ในร่างกายและหัวใจของเรานี้เป็นสนามรบอันประเสริฐ เป็นงานอันใหญ่ งานข้างนอกมันเป็นงานข้างนอก เป็นงานอันประเสริฐ หันเข้ามาข้างในนี้เพราะมันชำระภพชำระชาติใจ

การเวียนว่ายตายเกิดมันไม่มีต้นไม่มีปลาย มันหมุนไปตลอด มันหมุนไปตลอด ดูแบบทะเลมหาสมุทรสิ เราตกอยู่ในนั้น มันจะวนไปไหน แล้วสวะอันนี้มัน โคนพัดเข้ามาบนฝั่งหรือบนเกาะๆ หนึ่ง นี่เราเกิดเป็นมนุษย์ชาติหนึ่ง เหมือนกับสวะหรือว่าไอ้พวกขอนไม้ ไอ้เศษสวะในทะเลนั้นมันเข้ามาติดบนบก แล้วเดี๋ยวมันก็โดนน้ำซัดออกไปอีก นี่ก็มาเกิดเป็นมนุษย์ชาติหนึ่งไง ทำไมไม่ใช้ตรงนี้ให้เป็นประโยชน์ ใช้ตรงนี้ให้เป็นประโยชน์มันก็สามารถไง จากติดเกาะ จากติดผืนดินนี้ เราลุกขึ้นมาเลยให้สวะนั้นมันลุกได้ เดินได้

นี่ก็เหมือนกัน ให้หัวใจมันตื่นไง ถ้าหัวใจไม่ตื่น มันก็สวะนั้นละ ดับลงไปมันก็หมุนลงไปอีก จิตนี้มันต้องวนออกไปอยู่แล้ว วนออกไป มันทุกซ์ขนาดไหนคิดดูสิ แล้วนี่วนมาเจอแล้ว คิดดูว่าเกิดเป็นมนุษย์ในโลกนี้มีเท่าไร แล้วที่ว่ำนับถือศาสนาพุทธมีเท่าไร แล้วปฏิบัติมีเท่าไร นี่เทียบมาๆ

แล้วปฏิบัติแล้วยังมีปฏิบัติผิดปฏิบัติถูกอีกด้วยนะ ปฏิบัติเพื่ออะไรนั้นนะ เวลาปฏิบัติ ปฏิบัติทั้งนั้นนะ ว่าปฏิบัติธรรมๆ... ธรรมะของใคร ธรรมะของพระพุทธเจ้าก่อน สักแต่ว่าทำกัน ว่านั่งปฏิบัติ นั่งปฏิบัติ

เราเข้าถูกทางนะ ว่าอย่างนั้นเลย ว่าถูกทางเพราะอะไร เพราะว่ามันทำแล้วมันลงที่หัวใจใจ ไม่ใช่ทำแล้วไปลงที่อื่น ลงที่หัวใจนะ แล้วหัวใจต้องปลอดโปร่งโล่ง แล้วต้องมีสมาธิมาลง กลางหัวใจของเราทั้งหมด ชำระลงที่นี้ มันจะได้มันให้ได้เป็นผลตามนามธรรม ไม่ใช่ว่าได้ผลแต่ว่าทำแล้วเพื่อไปแวนคองใจ เพื่อเอาป้ายแวนคองว่าฉันเป็นนักปฏิบัติ เอาชื่อเสียง เอาศักดิ์นาจากข้างนอก... ไม่ใช่

“เราเป็นคนต่ำต้อย เป็นผ้าขี้ริ้ว” เหยียบย่ำลงไปเลยที่ใจนั้นนะ มันยังชำระเท่าไรมันยังมักน้อย

ธรรมะ คือการเอาออกใจ ธรรมะแท้นะ เพื่อความมักน้อยสันโดษ เพราะมันอิมในตัวมันเอง ใจมันประเสริฐนะ มันประเสริฐกว่าทุกๆ อย่าง เพราะใจนี้ถ้าสัมผัสธรรมได้ เวลามันทุกซ์มันก็ทุกซ์สุดๆ หัวใจนะ

ไม้นะ เวลาใส่เข้าไปในไฟ เวลามันโดนความร้อน มันแตก เสียงมันดังระเบิด แต่มันทุกซ์ใหม่
ถามมันสิ วัตถุสิ่งใด... ของนี่ลองใส่เข้าไปในไฟสิ เผาเข้าไปสิ มันไม่เป็นทุกซ์เลย หัวใจเท่านั้นมันทุกซ์
หัวใจเรามันเจ็บ มันร่ำ มันร้อนนะ แล้วทุกซ์ก็ไม่เท่ากันด้วยนะ เวลาของรักของเราพลัดพรากจากเรา
ไป น้ำตาไหล น้ำตาคลอ ไอ้คนที่มันมองอยู่มันหัวเราะเยาะด้วย “ของแก่นี่ทำไมมันเสียใจอยู่ได้”

เวลาใจของเราทุกซ์ มันทุกซ์เพราะหัวใจของเรา

เวลาใจมันทุกซ์ อะไรมันจะทุกซ์เท่าหัวใจ แล้วอะไรมันจะสุขเท่าหัวใจเหมือนกัน

ใจถึงประเสริฐใจ เวลามันปล่อยวาง เห็นใหม่ เวลามันปล่อยวางขนาดไหนเราสบายใจ มันพอ
ขนาดไหนนั่นนะ จะเหาะเหินเดินฟ้านะ ขนาดเรานั่งเฉยๆ อยู่ที่นี่ มันยังจะเหาะจะเหินเลย มันโล่งมัน
โถงไปหมด แล้วมันชำระไป ชำระไปนั่นนะ ชำระลงคุณะใจ

เวลามันหลุดออกไปหมดแล้ว แล้วหัวใจมันไม่มีนะ ไม่มีอย่างไร

คนเขาบอก คนเขาเล่ากันนะ มันก็ว่าไปประสามัน แต่เราสัมผัสของเราเองมาตลอด สัมผัสมา
ตลอด ใครจะมาโกหกไม่ได้หรอก แล้วถ้ารู้จริงนะ โกหกตัวเองก็ไม่ได้ จะแกล้งเชื่อ แกล้งโง่ขนาด
ไหน มันก็รู้ว่าจิตมันเป็นแบบนี้ จะปฏิเสธว่ามี-ไม่มี มันเป็นของมันเองอยู่ตลอดเวลา เหมือนของเรา
มีอยู่ เราจะบอกเราไม่มี มันก็มีอยู่อย่างนั้น แล้วคนอื่นพูดก็ไม่มี ความหมาย

เรายังหลอกเราไม่ได้ แล้วใครมันจะหลอกได้

เวลามันหลง มันก็หลงเต็มทีนะ ได้ ๕ ได้ ๑๐ นี่แหม นับใหญ่เลย นับแล้วนับอีก...ไม่ต้องไป
นับมัน ของมันมีอยู่นะ ปฏิบัติทุกวันๆ ทำมาเรื่อยๆ มันเหมือนคนค้าขายนะ ถ้ายังค้าขายแล้วมีกำไร มัน
มีกำไรนะ ถ้าหัวใจมันเริ่มทำแล้วมันได้ประโยชน์ขึ้นไปเรื่อยๆ แต่ต้องพยายามกัดฟันนะ ถ้าไม่ว่า
ขาดทุนแล้วมันจะเลิก ขาดทุนๆๆ แล้วไม่สู้ๆ

หัวใจถ้ามันสู้จริงๆ นะ การค้านี้มีลัมลูกคลุกคลาน ขนาดการค้าทางโลกเขายังมีลัมลูก
คลุกคลานคือว่ามันมีกำไร-มีขาดทุนไปเรื่อย แล้วแต่การตลาด แล้วแต่วาสนาบารมีของบุคคล ไอ้ที่นี่ก็
เหมือนกันนะ หัวใจ ถ้าเราทำของเรา เราทำของเรา วาสนาบารมีของเรา แล้วมันทำเข้ามา ถ้าหัวใจมัน

ประเสริฐขึ้นมา ของเมื่อก่อนที่เราเห็นมีคุณค่าทางโลก เห็นไหม เราจะยึดมั่นถือมั่นมากเลย แต่ถ้าใจมันเป็นธรรมขึ้นมา มันจะติตัวเองเลยว่า “ทำไมมันโง่ขนาดนั้น”

ของสิ่งเดียวกันนั้นนะ มันมองต่างกันเลยถ้าใจมันเปิดนะ

แต่ถ้าใจมันปิดนะ มันก็ปิดวันยังค่ำ มันคิดอย่างไรมันก็ติดอยู่อย่างนั้น แต่ถ้าใจมันเปิดขึ้นมา มันเห็นโทษ ๒ ชั้น เห็นโทษของของ ของนั้นชั้นหนึ่ง แล้วยังเห็นโทษของใจที่ไปติดอีกชั้นหนึ่ง เป็นของ ๒ อย่าง

แต่ถ้ามันติด... มันไม่เห็นเลย เราไปติดก็เป็นของดี ของๆ นั้นเป็นของดี ดีกับดีก็เป็นอันเดียวกัน ก็เลยกลิ้งหมุนไปเป็นอันหนึ่งเดียวหมดเลย แต่ถ้ามันแยกแล้วมันแยกออกจากกัน มันแตกออกไปนะ ของนั้นก็เป็นอย่างนั้นอยู่ประจำโลก หัวใจที่หลุดออกมา หัวใจที่ปล่อยวางออกมา มันก็มีความสุขอีกชั้นหนึ่ง

นี่ผู้ฉลาดนะ หัวใจมันประเสริฐขึ้นมาอย่างนั้นละ มันปล่อยวางของข้างนอกแล้วนะ แล้วมันมาปล่อยวางอารมณ์ในใจอีกชั้นหนึ่ง ปล่อยวางอารมณ์ในใจนะ อารมณ์ที่เกิดขึ้นในใจนี้มันก็เป็นวัตถุ ความคิดนี้เป็นวัตถุอันหนึ่ง เห็นไหม เราปล่อยวัตถุภายนอกแล้วเราต้องมาปล่อยวัตถุภายในด้วย

พอปล่อยวัตถุภายในนะ อารมณ์ที่เป็นวัตถุ พิจารณาจนมันปล่อยวาง พิจารณาจนปล่อยวางนะ พิจารณาเห็นโทษใจ เราเห็นโทษวัตถุภายนอกใช่ไหม มันเป็นวัตถุเราเห็นง่าย แต่อารมณ์นี้เราจับต้องไม่ได้ เราไม่เห็นว่ามันเป็นวัตถุได้อย่างไร

อารมณ์นี้เป็นวัตถุได้อย่างไร?... เป็นสิ เป็นเพราะว่าจิตมันคิดมันถึงจับต้องใจ พอจับต้องแล้วต้องเป็นวัตถุ “จิตจับต้องนะ” ถ้าจิตไม่จับต้อง มันจะเป็นอารมณ์ขึ้นมาไม่ได้ เป็นความคิดขึ้นมาไม่ได้ ถ้าเป็นความคิดขึ้นมา เราต้องคิดอยู่ตลอดเวลาสิ

เวลานี้เราคิดเรื่องงาน เห็นไหม เวลาเช้าคร่ำ เราคิดเรื่องทำกับข้าว เวลาเรามาที่นั่งที่โต๊ะ เราคิดแต่เรื่องจะกินข้าว... ทำไมมันไม่เป็นอันเดียวกันละ นั่นมันเป็นวัตถุเป็นชั้นๆ มาตลอด เพราะจิตมันไปคิด มันถึงเป็นวัตถุ... แล้วจิตจะปล่อย ปล่อยอย่างไร? ก็ต้องเอาวัตถุนั้นมาคิด เอาวัตถุนั้นนะ ก็เอาความคิดแก้ความคิดใจ เอาวัตถุนั้นมาตั้ง ตั้งเวลาปฏิบัตินะ ตั้งเวลาเราพิจารณา ตั้งว่า “สิ่งนั้นมันเป็นอะไร เกิดขึ้นมาได้อย่างไร ดับ ดับได้อย่างไร”

มันเป็นธรรมชาติหมุ่นอยู่ ธรรมชาตินี้มันหมุ่นอยู่ ธรรมชาตินี้ แล้วเราเกิดเป็นคนนะ มันก็หมุ่นอยู่อย่างนี้ ถ้าเราไม่เอามาคิด มันก็ใช้ไปโดยธรรมชาติแล้วมันก็เสื่อมไป แล้วสลายไป แล้วเราก็หมุ่นไปเรื่อยๆ หมุ่นไปเกิดภพชาติใหม่ไป แต่ถ้าเรามาคิดตรงนี้ มันปล่อยวางเข้ามาตรงนี้ มาคิดถึงความคิดของตัว

แล้วคิดอย่างไร? จับต้องอย่างไร? ปัญญาไง จับต้องแล้วแยกแยะ อารมณ์ที่มันมีความคิดนั้นนะ จับไว้ละ จับได้ไหม? ไม่ได้เพราะอะไร เพราะสติเราไม่มี เพราะเราไม่เคยทำ เพราะเรายังทำไม่ถึงขั้นตอน

พอจิตมันสงบ เราก็เทียบสิ เวลาเราปล่อยวาง เราก็เทียบ เวลาเราคิด เราก็เทียบ แล้วเราก็มาดูกันช่วงนี้ ถ้ามันไม่สงบ มันเป็นโลกียะ มันคิดแบบโลกนั้นนะ ก็รู้... รู้ที่ไหน? รู้ที่ปาก

เวลาโมโห เราโมโหอย่างนั้น เราคิดอย่างนั้นนะ สิ่งที่ยังเกิดขึ้นแล้วนะ มันล่วงไปแล้ว มันเป็นอดีต เราคิดขึ้นมา มันก็เป็นอดีต

การประพฤติปฏิบัตินี้มันเป็นปัจจุบันธรรมไง ปัจจุบันธรรมนี้มันถึงแก่ใจกิเลสได้ไง ถ้าเป็นอดีต-อนาคตนี้แก่ไม่ได้ แต่อดีต-อนาคตนี้มันเสริมมาปัจจุบันนี้ให้ทันใจ เพื่อเป็นคติ เป็นตัวอย่าง เป็น การที่เอามาเป็นครูใจ นี่ถ้าแก่เดี๋ยวนี้ ตัดกันเดี๋ยวนี้ มันก็เป็นปัจจุบันธรรม มันก็เป็นปัจจุตัง รู้จำเพาะตนขึ้นเดี๋ยวนี้... ถึงต้องกลับมาคิด เอาอดีตนั้นมาตั้งคิด

ขณะคิดอยู่นี้มันเป็นปัจจุบัน ขณะคิดอยู่นะ ถึงจะเป็นอดีตก็เอาอดีตมาตั้งเป็นปัจจุบัน ถ้าปัจจุบันมันยังคิดไม่ได้ นั่นคือการฝึกปัญญาเริ่มแรก ที่ว่าตามความคิด ตามความคิดนี้แหละ เอาความคิดเรื่องอดีตนั้นมาตั้งขึ้นมา ให้เกิดอารมณ์ขึ้นมาในปัจจุบัน แล้วสติพร้อมอยู่ที่หมุ่นคิดตามไป นี่เอาความคิดแก่ความคิด

นี้วัตถุกายใน ละวัตถุกายนอกแล้ว ก็มาละวัตถุกายในที่เป็นความคิดนี้ เห็นไหม ปล่อยวัตถุกายนอก แล้วก็มาปล่อยวัตถุกายใน จิตมันกว้าง นี่ชำระจิต ชำระหัวใจเราไง มันต้องวัตถุกายใน ใจที่เสียที่ตำใจอยู่นั้นนะสำคัญมาก เสียใจมันอึดอยู่ มันเสียใจอยู่ในใจมันเจ็บปวดอยู่แล้ว แล้วมันไม่รู้จักเจ็บปวด มันผลักไสให้ออกมาเอาวัตถุกายนอกไป มันเหนื่อยหลายซบหลายซ้อนนะ

ถ้าเราแก้เสี้ยนตำใจออก หัวใจมันไม่เจ็บปวด พอหัวใจไม่เจ็บปวด มันก็ไม่กินอารมณ์ที่เจ็บปวดในใจซะใหม่ มันก็ไม่มาคิดวัตถุภายนอก นี่ถ้ามันแก้ข้างในเสร็จแล้วนะ มันเอาเสี้ยนตำใจออกแล้วนะ วัตถุภายนอกนี่ก็เก๋ๆ เจินๆ เป็นเครื่องอาศัยของมนุษย์เราเท่านั้นเอง แต่ลองถ้ามันปวดระบมอยู่ มันไม่รู้มันก็หมุนออกมา หมุนออกมา นั่นนะดูใจ นี่แก้อย่างนี้ แก้ววัตถุภายใน ปล่อยวัตถุภายนอกแล้วมาปล่อยวัตถุภายใน เห็นไหม

ทีนี้ปล่อยวัตถุภายใน ปล่อยเข้าไปเรื่อยๆ นะ “วัตถุภายใน” ปล่อย ๑ ปล่อย ๒ ปล่อย ๓ เข้าไปเรื่อยๆ พอปล่อยแล้วทีนี้ปล่อยอย่างไรล่ะ? ปล่อย ๑ ปล่อย ๒ ปล่อย ๓ แล้ว ทีนี้ตัวมันเองจะปล่อยได้อย่างไร นี่พลังงานของใจ ใจวัตถุภายในนั่นเป็นวัตถุภายในนะ ใจที่ปล่อยๆ เข้ามามันเป็นตัวพลังงานอีกตัวหนึ่งนะ ตัวที่ว่างๆ นี่มันไม่มีวัตถุแล้ว

ทีนี้ปล่อยอย่างไร? นี่มันจะละเอียดเข้าไป ละเอียดเข้าไปนะ จากชั้นนอกไป ชั้นนอก ชั้นใน ชั้นในใจใจ ธาตุในธาตุ เวทนาในเวทนาไป มันจะละเอียดมา ละเข้ามา ต้องตั้งใจให้ได้ ตั้งเป้าไป ตั้งเป้านี้ อย่างหลง ถ้าตั้งเป้าออก มันส่งออก

ผลึกเข้ามา อะไรจะเกิดขึ้นต้องดูที่ความรู้สึกของใจตลอด มันยังคิดใหม่ มันยังมีความเศร้าหมอง มันยังมีความเฉา ในเมื่อไฟฟ้านี้เราเปิดขึ้นมา ถ้าไฟมันตก มันต้องอ่อนลงๆ หัวใจก็อย่างนั้นละ ถ้าหัวใจยังมีเชื้ออยู่ วัตถุภายนอกมันปล่อยมาแล้วจริงอยู่ มันต้องมีเชื้อตัวขับเคลื่อนมันอยู่ ใจเชื้อตัวขับเคลื่อนให้ใจนี้เป็นพลังงานนั่นนะ ใจวัตถุนี้มันกระทบกับใจใจใหม่ มันถึงเป็นวัตถุ ใจตัวนี้มันเป็นตัวพลังงานเฉยๆ นั่นละตัวอวิชา ปัจจา สังขารละ

ฐิติจิต... “จิตเดิมแท้ที่ส่องใส” จิตเดิมแท้ จิตตัวเดิมแท้

“จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่หมองไปด้วยอุปกิเลส จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่เป็นผู้ข้ามพ้นกิเลส” จิตเดิมแท้นั้นกิเลสล้วนๆ เลย

จากปล่อยๆๆ ปล่อยเขาเข้ามา มันก็มาปล่อยถึงตัวมันเอง ใจตัวเจ้าวัฏจักรใจ

คำว่า “เจ้าวัฏจักร” ตัวใหญ่ ตัวเคลิบเคลิ้มอยู่ในหัวใจของเรา มาหักตรงนี้ หักเรือนยอดของเจ้าวัฏจักรเท่านั้นละ นี่คราวนี้สิ้น สิ้นจากอะไร สิ้นจากวัฏฏะ สิ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด มันเป็นเรื่องเดียว

จากเป็นจี๊ข่านะ จากเป็นคนคุก จากเป็นที่ว่าอยู่ในคุก ฟันออกไปจากวัฏฏะ... คุก ๓ คุกนี้ละ ปัญญาที่เท่านี้ถึงว่าเป็นปัญญาที่ว่าไม่เป็นจี๊ข่าของใครเงิ ไม่อยู่ในกรอบ มันวิ่งว้างไปหมด มันเข้าใจไปหมด เพราะมันเข้าใจ มันถึงไม่คิดใช้ใหม่

มันรู้เท่า มันรู้เท่าตามความเป็นจริง การรู้เท่าความไม่ขยับคือพอเงิ มันไม่ขยับออก เพราะขยับมันกระเพื่อม พอกระเพื่อมมันก็เป็นนั่นนะวัตถุเกิด มันถอยกลับมาตรงที่มันพออยู่ มันมีชีวิตๆ หนึ่ง เป็นชีวิตที่อยู่สงบ เป็นชีวิตที่อยู่นิ่ง เป็นชีวิตที่สุขที่สุด เป็นความสงบแท้ที่อยู่หัวใจ

นี่ผลจากการปฏิบัติเงิ ผลจากการเรยกตัวเราขึ้นพ้นจากสิ่งสกปรกเงิ

นี่เรยกตัวเราขึ้นมาแล้ว เวลาเราเทียบเป็นวัตถุ เห็นใหม่ เราเห็นสิ่งที่โสโครกที่เราล้างออกไปแล้ว เราไม่อยากจะกลับไปลงไปเกลือกกลั้วเลย นี่ก็เหมือนกัน เราปฏิบัติมาจนขนาดนี้ เราจะกลับไปลงไปอยู่ที่เดิมอีกหรือ

เราต้องยกให้เราสูงขึ้นไปตลอด เราต้องกลับยกขึ้นมาสูงขึ้นลิ เราอย่าไปเห็นของสกปรก ไปเห็นจี๊โคลนจี๊ตมนั้นว่าเป็นทองคำสิ เราต้องเห็นทองคำแท้ๆ ธรรมะพระพุทธเจ้านี้เป็นทองคำ เป้าหมายเงิอย่าเอาโคลนมาเทียบกับทอง ทองเป็นทอง โคลนเป็นโคลน นี่เราจะอยู่ในโคลนหรืออยู่ในทองละ

นี่เราต้องถามตัวเองตลอด ถามตัวเองนะ

ถ้า “ถามตัวเองนะ” เราเป็นคนที่มีประโยชน์ เราเป็นคนที่เอาตัวนี้พ้นจากโลกนี้ไปได้

“โลกนี้เป็นของร้อน” พระพุทธเจ้าสอนนะ “โลกนี้เป็นของร้อนนะ” ไฟมันเผาอยู่ตลอดเวลา ทำไมเรายังรื่นเริง เพลิดเพลินกันตลอดเวลา?

เราว่าโลกนี้เป็นของเย็น เกิดมาเวลาทุกข์เราก็อ่าโลกมันร้อน เวลามีความสุขเราว่าไอ้โลกก็พออยู่ได้ มันจะทุกข์ อันนั้นก็ทุกข์สัจจะ มันจะสุขก็ทุกข์มันดับลงเฉยๆ มันสุขเพราะว่ามันพอใจเท่านั้นเอง เดี่ยวมันก็กลับมาทุกข์อย่างเก่า

ทุกข์นี้เป็นอริยสัจ ทุกข์นี้เป็นความจริง ทุกข์นี้มันเป็นหนามมันเป็นหอกที่มอมอยู่ที่กลางหัวใจ

ถ้าเราไม่ชักออก เราไม่ดึงออก มันก็จะทุกข์ตลอดไป มันจะทุกข์ไปอย่างนี้ ทุกข์ไปตลอด

แต่ถ้าเราชักหอกออกจากหัวใจแล้วนะ มันพ้นจากความทุกข์ ทีนี้มันก็เหลือแต่แค่กิริยาแค่
ชั้นหนึ่ง เหลือแค่กิริยาของใจ กับกิริยาของร่างกายที่ยังมีชีวิตอยู่ มันก็ใช้ชีวิตอย่างเรานี้แหละ ใช้ชีวิต
อย่างมนุษยธรรมคานี้แหละ แต่มันใช้แบบไม่มีความกังวลใจ

จิตนี้มันพ้นแล้วเหมือนกับเราบ้านเราชำระสะอาดหมดแล้วนี่ เราก็สบายใจ จะนอนจะกิน
อย่างไรก็ได้ บ้านนี้เราสะอาด เราชำระหมดแล้ว ไม่มีงานในบ้านแล้ว บ้านนี้มีอาหารเต็มบ้านทุกอย่าง
พร้อมหมดเลย เราก็นั่งกินนอนกินไปเฉยๆ เท่านั้นเอง รอจนกว่าจะ เอ้อ! เขาจะเอาบ้านคืนไป แล้วเราก็
ไปของเรา... เท่านั้นนะ ถึงว่าทุกข์อันในหัวใจนี้ เราดึงหนามออกจากใจหรือยัง “หนามในหัวใจ”

การถามมา ถามมาเพื่อเหตุนี้ไง มันมีต้นมีปลาย มีที่สิ้นสุดนะ

งานที่สำเร็จ งานที่เสร็จได้คืองานทางศาสนา งานการปฏิบัติ งานของโลก งานของการสร้าง
บ้านสร้างเรือน งานสร้างชาติ อย่าหวังว่ามันจะเสร็จ ตายเปล่า ตายทิ้ง ตายทิ้ง ตายเปล่ามาขนาดไหน
แล้วใครสร้างเสร็จ? ไม่มีใครสร้างเสร็จนะ มันเป็นอนิจจัง โลกมันหมุนไปอย่างนั้น

แต่ประเพณีปฏิบัติเรา สร้างชาติในใจนี้ สร้างชาติ ชาติชาวพุทธนะ ผลักชาติกิเลสออก มันเป็น
ของมันเต็มตัวอยู่อย่างนั้นละ ลดชาติของมนุษย์ ลดชาติของทุกอย่างในหัวใจ นี่ชักหนามออกใจ ดึง
หอกออกจากใจ มันปักอยู่ที่ใจนะ หอกคือกิเลสใจ ปักอยู่ที่กลางหัวใจเลยละ เหมือนเขาเจอดินแดน
ใหม่ เขาปักธงยึดเป็นชาติของเรา... นี่มันก็ปักอยู่กลางใจ

แล้วเอาอะไรไปดึงมันออก? นี่ไง ธรรมะพระพุทธเจ้า... เริ่มตั้งแต่ทาน ศีล ภาวานานี้แหละ เริ่ม
เข้าไปชำระล้างมัน ไปเรื่อย จะดึงมันออกให้ได้... ศีล สมาธิ ปัญญาไง ปัญญาเครื่องชำระกิเลส ปัญญา
ภาวานามยปัญญาไง

คนเขาเรียนมามาก เขาว่าปัญญามาก ปัญญามากมันก็สร้างสมมาก กิเลสมันก็มากตามไป เรา
เกิดมา เกิดทำสมาธิ เกิดทำปัญญารขึ้นมา “ภาวานามยปัญญา” ปัญญาเกิดจากการภาวนา ปัญญาเกิดจาก
สมาธิ สมาธินี้ไม่มีหนึ่ง ไม่มีตัวตนใจ สมาธิคือความสงบของใจ ไม่มีเราไม่มีเขา สักแต่ว่าใจ ไม่ใช่
สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เขา แล้วมันเป็นสมาธิ

แล้วเกิดปัญญาที่เป็นปัญญาของกลาง ปัญญาของการภาวนา ปัญญาของกลางคือว่าของ
ธรรมชาติ ปัญญาของธรรมชาติไม่ใช่ปัญญาของบุคคล มันเข้ามาตัดกิเลสใจ นี่ภาวานามยปัญญา ปัญญา

กลาง ปัญญาธรรม ไม่ใช่ปัญญาที่เราศึกษาเล่าเรียนมาเป็นปัญญาของเรา มันยึด กับปัญญาธรรม ปัญญา
ภาวนามยปัญญานี้ มันก็ไปตัดชำระออกไป ชำระจนสิ้น

เราต้องสร้างสมขึ้นมาในใจของเรา ให้เป็นสมบัติของเราไง สมบัติของใคร บุคคลไหนปฏิบัติ
คนนั้นเป็นคนได้ สมบัติของเรา เราต้องทำของเราขึ้นมา สร้างสมขึ้นมา เก็บเล็กผสมน้อยไป มี ๕ มี ๑๐
เก็บไว้ๆ ฝืนไว้ ทำไว้ ฝึกไว้ เกิดจากการฝึกฝนเท่านั้น ปัญญามันจะลอยฟ้ามจากไหน สมาธิมันจะ
ลอยฟ้ามจากใคร พระพุทธเจ้าจะประทานให้หรือ พระพุทธเจ้าบอกแล้วนี่

“พระพุทธเจ้าเป็นคนสอน เราเป็นคนบอกแนะชี้แนวทางเท่านั้น พวกเธอทั้งหลายต้องทำเอง”

“พวกเธอ” ก็คือพวกเรานี้แหละ พวกที่มีกิเลสหนาๆ นี้แหละ พวกที่เขาสิ้นไปแล้ว เขาไปแล้ว
ไม่ต้องมาคอยมาเป็นภาระใคร ให้อั้วพวกเรานี้พวกภาระ ภาระกับเราเองนั่นนะ พวกพระรุงพระรังใจ เป็น
ภาระที่ให้หนักใจ แต่กิเลสมันว่าไม่หนักนะ กิเลสมันเบา มันเอาไว้ไง เอาไว้เป็นจี๋ข้ามัน มันชอบ กิเลส
มันชอบ มันมีพวกมาก นอนจมกันใจ ทับกันสูงๆ หลากๆ ขึ้นนะมัน โอ้! มันอุ่น มันสุขใจ

แต่เวลาจะหลุดจากมันนี่แหล่ม มันเสียใจมาก แล้วมันเอาเราตายเลยนะ พอมันขยับขึ้นเท่านั้นนะ
เราก็กิ่ง ทุกข์ยาก ลำบาก แค่ว่าทุกข์ยากลำบากนะ มันก็ไม่เอาแล้ว แล้วอะไรมันง่าย กิเลสเราก็อ่ามันง่าย
เล็กน้อย...ง่าย นอนนะ...ง่าย ไม่ทำอะไรเลยอยู่เฉยๆ นะ...ง่าย

ให้อั้วการปฏิบัตินี้ก็อยู่เฉยๆ เหมือนกัน “กายมันอยู่เฉยๆ” แต่หัวใจมันไม่เฉยสิ ถ้ากายมันเฉย
หัวใจมันเฉย ก็ดีนะสิ แต่พลังงานของใจมันเฉยไม่เป็น ธรรมชาติของมันอยู่แล้ว นอนนิ่งๆ นั่นละมัน
คิดไปร้อยแปด ให้อั้วคิดดีมันก็เป็นประโยชน์ซะใหม่ ให้อั้วคิดไม่ดีซะด้วยนี่นะ คิดเอาบาปเอากรรม ทับลง
ไป ทับลงไป ตัวเองจะจมอยู่แล้วมันยังไม่เห็นนะ มันจะให้มันจมหนักลงไปอีก

ธรรมะพระพุทธเจ้ามันคืออย่างนี้

นี่เหมือนเรือไง เหมือนเรือบรรทุกราบมา บรรทุกราบมา ถึงจะคิดผิดคิดถูก ทำความชั่ว ทำ
ความผิด ทำบาปกรรมอะไรไว้บ้าง มันก็ยังมิบุญกุศลมารองรับไง รองรับคือว่าทำความดีไว้บ้าง ถึงว่า
ตัวเองไม่มีดีก็จริงอยู่ ก็ยังเชื่อพระพุทธเจ้าอยู่ ยังเชื่อศาสนาอยู่ ยังได้ทำความดีไว้บ้าง ยังให้เป็นแบบว่า
รองรับไม่ให้ถึงว่าเหยียบน้ำป้อมไปเลยไง จะลงน้ำก็มีเรือคอยพายเข้าฝั่ง

นั่นธรรมชาติของเรา นั่นคือความดีของเรา เกิดจากเรานับถือครูบาอาจารย์ เราเชื่อ เราปฏิบัติ เราทำความดีไว้บ้าง มันจะมารองรับไว้ไง มารองรับไว้ไง ไม่ให้ถึงกับตกน้ำป๋อมไปเลย ป๋อมไปเลยนะ

นั่นนะ ความคิดเวลามันให้ผล เห็นไหม มโนกรรมไง เวลาจิตติจิตนะ จิตตัวนั้นตัวสำคัญ เวลา มันคิด มันคิดไปอย่างนั้นนะ เป็นมโนกรรม กายกรรม วาจากรรม

แล้วถ้ามันสะอาดขึ้นมาแล้วละ นี่มันคิดออกมา มันก็เป็นแง่บวกหมดคนละที

ตนเป็นที่พึ่งแห่งตนได้นะ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ตนพึ่งตัวเองได้แล้วนี่ นี่ก็เป็นประโยชน์กับคนอื่นด้วยสิ จากที่พึ่งคนอื่นนะ จากพึ่งครูบาอาจารย์นะ จากต้องพึ่งเขาทั้งหมดเลย เห็นไหม ก็พึ่งธรรมชาติ พระพุทธเจ้านี่ เหมือนเรือรับไว้ นั่นนะ แล้วทำเข้าๆ จนมีเรือตัวเองนะ มันรู้ผิดรู้ถูก มันจะหลบหลีกเอง ถูก เห็นไหม “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” มันประเสริฐขนาดนั้นแล้ว พอมันพึ่งตนเองได้ คนเอาตัวรอดได้แล้วมันก็เป็นที่พึ่งคนอื่นได้ เห็นไหม จากคนที่ว่าทำอะไรไม่เป็นเลยนะ จากคนที่มันมีดี ๘ ด้าน มันยังประเสริฐได้ แล้วเราเป็นใคร เราต้องทำได้สิ

พอเราทำได้มันก็มีกำลังใจ “ใจกัศเพชร” เวลามันทุกข์มันก็เสวยมันเต็มที่ เวลามันต่อสู่มันต้องกัดเพชรก่อน แล้วมันก็จะไปสุขเต็มที่ เวลาทุกข์มันทุกข์เต็มที่ เวลามันกัดเพชรไม่ได้สิ มันไม่กัดเพชร มันโดนเพชรกัด แล้วมันก็ล้มลง แล้วมันจะเอาสุขมาจากไหน

ถ้ามันกัดเพชรขาดละ โอ้! มันต้องเป็นความสุขแน่นอน เพราะตัวใจมันเป็นตัวเพชรอยู่แล้ว มันกัดเพชรขาดเลย มันแกร่งกว่าเพชรอีก มันแกร่งกว่า มันแข็งกว่า เพชรยังต้องละเอียดไปจากมันนะ เพราะละเอียดแล้วมันถึงโผล่ขึ้นมาไง พอโผล่ขึ้นมาละ เพชรไม่มีค่าเลย มันเหนือเพชร เพชรก็กลายเป็นเศษกระจุก เมื่อก่อนเพชรมีค่ามาก จับมือไม้สั้น พอมันเหนือขึ้นมา โอ้โฮ! เศษแก้วนะ

หัวใจมันประเสริฐมาก เป็นเพชรที่ไม่มีการเสื่อมสลาย ไม่อยู่ในกฎอนิจจังใจ พ้นจากไตรลักษณ์... อตตตา อนัตตตาพ้นไปหมดคนละ อตตาก็ไม่อตตตา เพราะอตตามันจะขึ้นมาอุเบกขาไง อตตาก็ไม่ใช่ อนัตตาก็ไม่ใช่ มันคงที่ของมันอย่างนั้นละ อนัตตานี้มันแปรสภาพ ของที่แปรสภาพ มันก็ต้องแปรสภาพอยู่แล้ว อตตาก็เหมือนอุเบกขาที่มันจะคอยกระดิกต่อไป

แต่สิ่งนั้นมันเป็นตัวมันเอง มันเป็นตัวของมันตัวอยู่อย่างนั้นนะ มันพ้นจากการเป็นจี๋ขำนั้น มันเป็นอิสระใจ อิสระของใจ (เทพสิ้นสุดเพียงเท่านั้น)